

กระบวนการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเอง

ตำบลบ้านช่อง อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประวัติความเดิมชุมชน / ข้อมูลพื้นฐานตำบล

ตำบลบ้านช่องเดิมชื่อ “บ้านช่อง” เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ว่าเป็นช่องทางพ่อค้าโค กระบืองาน จากอีสานสู่ พันธ์ – ชลบุรี ต่อมาตำบลบ้านช่องได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ บ้านช่อง “ เนื่องจากกำนันคนแรก ของตำบล ชื่อ ขุนช่อง จึงตั้งชื่อตำบลให้เป็นเกียรติแต่กำนัน เพื่อแสดงถึงคุณงามความดีของกำนันที่ ดูแลลูกบ้านให้อยู่ดีมีความสุข จึงใช้ชื่อตำบล “บ้านช่อง” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

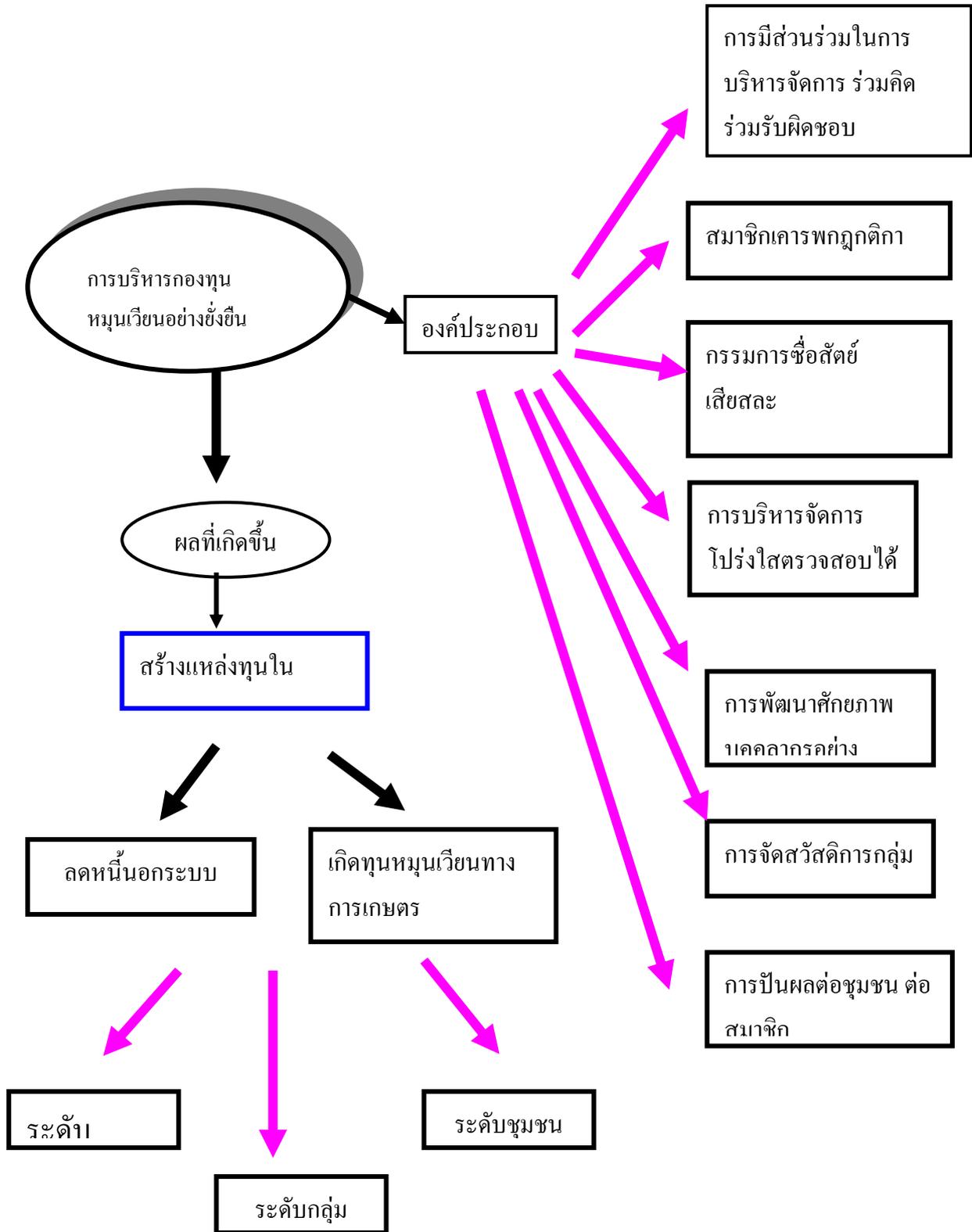
ชุมชนตำบลบ้านช่องมีหลายเชื้อสาย ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร มีบางส่วนที่ใช้ภาษา พวน คือ หมู่ 5 และหมู่ 10 แต่ทุกคนก็รู้จักภาษาไทยเป็นอย่างดีและอ่านออกเขียนได้ คนไทยพวนมี ประเพณีที่ปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่อง คือ ประเพณีบุญกลางเดือน 3 ซึ่งจะทำในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ตรง กับเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี มีการทำบุญด้วยข้าวหลาม และการไหว้เจ้าและบรรพบุรุษหรือตรุษจีน และสารทจีน นั้นประชาชนก็จะทำกันทุกครัวเรือน

สภาพพื้นที่ตำบลบ้านช่องส่วนใหญ่จะเป็นที่ราบลุ่ม และที่ราบลูกฟูกเชิงเขาลาดจากตอน ตะวันออกเฉียงใต้มายังด้านตะวันตกเฉียงเหนือ และทางด้านตะวันตกของตำบลพื้นที่ที่มีความลาดชัน ประมาณ 2 % มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 10 – 40 เมตร ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีการ ระบายน้ำดี สภาพพื้นที่เหมาะสำหรับการเกษตรประมาณร้อยละ 95 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลบ้านช่องจะใช้ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมสำหรับที่ลุ่ม ได้แก่ การทำนา สลับกับ การเพาะปลูกพืชไร่ สำหรับที่ราบสูงส่วนใหญ่เกษตรกร จะเพาะปลูกมันสำปะหลัง, ถั่วเหลือง, ปลูกไม้ ผลยืนต้น เช่น มะม่วง ขนุน และเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร เป็ด ไก่ เป็นต้น

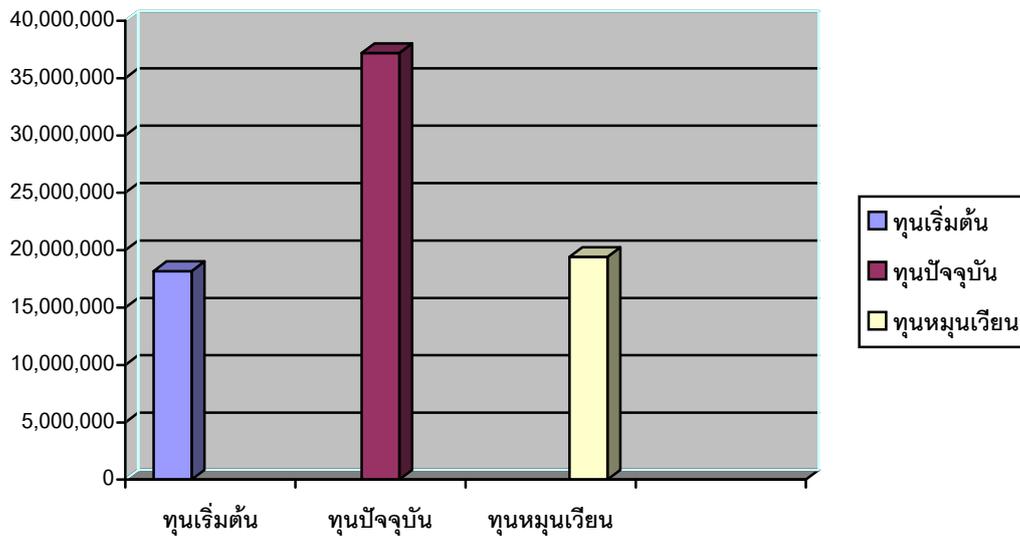
แผนชุมชนตำบลบ้านช่อง

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้ชุมชนไม่ได้นิ่งนอนใจแต่กลับลุกขึ้นมากำหนดแนวทางการ แก้ปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างมีส่วนร่วม โดยการจัดเก็บข้อมูล ทำแผนแม่บทชุมชน พึ่งตนเอง จากกระบวนการดังกล่าว ทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ถึงศักยภาพตนเองในการแก้ปัญหาความ ยากจนของชุมชนโดยการพึ่งตนเอง ซึ่งจุดเด่นของตำบลบ้านช่องอย่างหนึ่ง คือ องค์การบริหารส่วน ตำบล หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า อบต. ที่มีวิสัยทัศน์กว้าง เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศ ทางการแก้ปัญหาของชุมชนเอง โดยใช้กระบวนการประชาคมในการจัดทำแผนการพัฒนาตำบล ให้ ชุมชนเป็นผู้กำหนดแผนในการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ดังนั้นจึงเกิดแนวคิด “ การสร้างแหล่งทุน ชุมชน.... ด้วยการออม “ ขึ้น โดยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน ที่พยายามสร้างแหล่งทุนใน ชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของชุมชน ในหลาย ๆ รูปแบบ เช่น กองทุนหมู่บ้านละล้าน กองทุนนิยาสาวา กองทุนข้าว กองทุนออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นต้น

กระบวนการแผนชุมชนเกิดอะไร...ขึ้นกับชุมชน

แผนภาพแสดงเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนตำบลบ้านช่อง

แผนภาพข้างต้นเป็นการแสดงเงินทุนหมุนเวียนชุมชนตำบลบ้านช่อง 14 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 72 กลุ่ม เงินลงทุนทั้งสิ้น 18,179,998 บาท มีเงินทุนหมุนเวียนกลับมาทั้งสิ้น 37,597,842 บาท ซึ่งหลังจากหักค่าใช้จ่ายการบริหารจัดการแล้วมีส่วนต่างที่เป็นเงินทุนหมุนเวียนอยู่ในชุมชน 19,417,844 บาท โดยแต่ละกลุ่มจะมีโครงสร้างคณะกรรมการในการบริหารกองทุนถึงแม้ว่ากรรมการจะมีการเข้าซ้อนกันก็ไม่เป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการบริหารกองทุน เนื่องจากในการบริหารจัดการกองทุนมีโครงสร้างในการตรวจสอบการดำเนินงานกองทุนโดยชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบในการบริหารจัดการกองทุนด้วยตนเอง

**กิจกรรมแก้ไขปัญหาคความยากจนจากข้อมูลแผนชุมชน
ที่ได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค**

ชื่อโครงการ	กิจกรรมการปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษ
สถานที่ตั้งโครงการ	ต.บ้านซ่อง อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา
ผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรง	- ผู้จัดทะเบียน ส.ย.จำนวน 28คน - นอกทะเบียน ส.ย. จำนวน 42 คน
ผู้รับผลประโยชน์ทางอ้อม	จำนวน 20 คน
ภาคีอื่น ๆ สมทบ	1. อบต.บ้านซ่อง 41,604 บาท สนับสนุนการจัดเก็บข้อมูลครัวเรือน
ผลที่เกิดขึ้นระยะสั้น	1. ข้อมูลครัวเรือนระดับตำบล 2. รู้จักวิธีการจัดเก็บข้อมูลครัวเรือน 3. เกษตรกรมีรายได้เพิ่ม 4. เกษตรกรลดค่าใช้จ่ายในการซื้อผักสวนครัวต่างๆ
ผลที่เกิดขึ้นระยะกลาง	1. เกษตรกรมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือน 2. เกิดความประหยัด
ผลที่ยั่งยืน	1. ลดปัญหาหนี้สิน 2. ชุมชนพึ่งตนเอง

ผู้ประสาน

นายเดชา คชเลิศ 14 ม.6 ต.บ้านซ่อง อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา 086-1409354